

[Holstein.]

da han var Landbrugsminister, rejste det Spørgsmaal, om han troede, at man, hvis man saa hele Danmark som een stor økonomisk Bedrift, der skulde ledes udelukkende efter økonomiske Rentabilitetshensyn, kunde betegne disse Husmandsbrug som en nationaløkonomisk Vinding for det danske Samfund, og dertil svarede den daværende Landbrugsminister, at det turde han ikke paastaa, han saa denne Lovgivning først og fremmest som en social Foranstaltning.

Nu er det vel givet, at hvis en Lovforanstaltning ikke er nationaløkonomisk fordelagtig, saa skal der meget, meget stærke Grunde til, for at det kan hævdes, at den ikke desto mindre er socialt paakrævet. Hvis den skulde være nationaløkonomisk fordelagtig, ja, saa maatte der kræves flere Betingelser, men der maatte selvfølgelig ogsaa kræves, at de, der faar disse Husmandsbrug, økonomisk bliver væsentlig bedre stillede end Landarbejderne.

Nu udregner Forfatteren af denne Afhandling, Kontorchef Jørgen Pedersen, at Forskellen paa Lønnen for en Statshusmand og en Landarbejder gennemsnitlig vil ligge mellem 200 og 250 Kr.; men han føjer ikke til i samme Forbindelse, at Husmanden har en langt større Arbejdsdag, end Landarbejderen har, for der, hvor Husmanden arbejder 12 Timer, arbejder Landarbejderen 8—9, allerhøjest 10 Timer. Det skulde man jo tage i Betragtning, naar man hævder, at de, der faar disse Brug, i Modsætning til Landarbejderne, faar det fulde Udbytte af deres Arbejde, som det saa smukt hedder i den radikal-socialistiske Terminologi. Faar Statshusmanden det fulde Udbytte af sit Arbejde? Det vilde være rart virkelig en Gang at faa at vide, hvilken politisk-økonomisk Mening ærede Radikale og Socialdemokrater forbinder med Slagordet: Det fulde Udbytte af sit Arbejde.

Men ved Siden deraf maa det selvfølgelig tages i Betragtning, hvad hele denne Reform har kostet Samfundet, eller, rettere sagt, hvad andre Skatteborgere har maattet yde for at skabe denne sociale Bastardklasse, der kaldes Statshusmænd... Ja, jeg kalder det saaledes, for der er det mærkelige ved det, at naar ærede radikale og socialdemokratiske Politikere taler om denne Klasse, ser man dem snart fremhæves som selvstændige, frie Mænd paa fri Jord, der faar det fulde Udbytte af deres Arbejde, ja, de næsten skrydes op til at være smaa Kapitalister, og det næste Øjeblik smigres de som stakkels forfulgte

Proletarer, der ikke faar, hvad der med Rette tilkommer dem, og som Samfundet ikke har gjort nok for. Derfor har vi i de sidst forløbne Aar Gang paa Gang baade fra socialdemokratisk og radikal Side set Lovforslag blive fremsat gaaende ud paa, at Skatteborgersamfundet her i Landet skulde spæde mere til til Statshusmændene udover, hvad Samfundet allerede har foræret dem.

Forfatteren af denne Afhandling har nøje undersøgt, hvad denne Lovgivning i rent og skært Tab har kostet Staten, det vil altsaa sige andre danske Skatteborgere. Han siger herom følgende, at Tab paa Laan — altsaa Rentetab paa Laan i Henhold til Statshusmandsloven — indtil 31. Marts 1925 var 23,8 Mill. Kr., og at Tilskuddene i Henhold til Loven af 6. Maj 1921 og følgende Lov indtil 31. Marts 1925 var 7,9 Mill. Kr., altsaa næsten 8 Mill. Kr., og Tabet ved rentefri Laan, ydede i Henhold til Loven af 4. Oktober 1919, indtil 31. December 1924 var 9, 6 Mill. Kr. Det bliver tilsammen 41,3 Mill. Kr. i Rentetab. Og her er altsaa kun regnet for de to første Tabskategoriers Vedkommende indtil 31. Marts 1925 og for de rentefri Laan i Henhold til Loven af 6. Oktober 1919 til 31. December 1924. Hvis vi fortsætter, bliver begribeligvis Milliontabet meget, meget større.

Men saa kunde man maaske sige: Ja, hvis man virkelig vil hævde ikke blot som en Talemaade, men reelt, økonomisk, at Statshusmanden skal have det fulde Udbytte af sit Arbejde, bliver der maaske ikke lønningsmæssig stor Forskel paa ham og den almindelige Lønarbejder, gennemsnitlig set. Og man maa maaske ogsaa sige, at dette Tab, som her er paavist af Forfatteren af denne Afhandling, maa paa en eller anden Maade, for at man skal kunne kalde det en nationaløkonomisk fordelagtig Reform, økonomisk kompenseres.

Og kan det da siges, at skattemæssigt kommer der til Gengæld saa meget mere ind af Statshusmanden, end der kom under de tidligere Forhold? Ja, ogsaa her foretager Forfatteren en Undersøgelse. Han tager nogle Gaarde, som ved Lensafløsningen er blevet fuldstændig udstykket til Husmandsbrug, og prøver at finde en Sammenstilling mellem, hvad der skattemæssigt kom ind til Stat og Kommune, da det var Storbrug, og hvad der kommer ind, efter at det er blevet udstykket til Husmandsbrug. Og han kommer til det Resultat, at der maaske er en lille Smule mere Skatteindkomst for Stat og Kommune, efter at Gaardene er slaaet i Stykker til Husmandsbrug, men ikke meget,